

Activiteitenplan A1AT Ooievaar

Werkzaamheden ter verbreding van de A1 fase 2 (Apeldoorn – Twello)

Document in het kader van werken met wet Natuurbescherming

Datum	Auteur	Status	Documentnummer
14-06-2023		Concept 0.1	016541-MEM-23138
05-07-2023		Definitief 1.0	016541-MEM-23138

Inhoud

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Doel en ambities project	3
1.3 Werkwijze.....	4
2 Huidige situatie.....	5
2.1 Ligging projectlocatie	5
2.2 Beschrijving projectlocatie	5
3 Beschermdenatuurwaarden.....	6
3.1 Vogels	6
4 Ingrep en te verwachten effecten	8
4.1 Vogels	8
5 Wettelijk belang	9
6 Alternatieve afweging	10
6.1 Locatie	10
6.2 Inrichting.....	10
6.3 Werkwijze en planning	10
7 Te nemen maatregelen	11
7.1 Alternatieve nestgelegenheid	11
7.2 Maatregelen in tijd	11
7.3 Maatregelen in kader van de zorgplicht.....	11
8 Staat van instandhouding.....	13
9 Conclusie aanvraag ontheffing	13
10 Gebruikte documenten en literatuur	14
11 Bijlagen	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Heijmans Infra is, in opdracht van Rijkswaterstaat, de verbreding van de A1 aan het uitvoeren tussen Apeldoorn en Twello (onder projectnaam A1AT). Dit werk betreft de tweede fase van een grootschaliger project waar de A1 van Apeldoorn tot knooppunt Azelo verbreed wordt. De eerste fase (onder projectnaam A1AA) is reeds gerealiseerd, ook door Heijmans. Tevens is Heijmans verantwoordelijk voor het vergunningstraject betreffende o.a. de ontheffing soortenbescherming vanuit de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). De verbreding van de A1 is vastgelegd in het Tracébesluit Verbreding A1 Apeldoorn-Azelo welke is vastgesteld op 12 juni 2018.

De werkzaamheden bestaan onder andere uit het verbreden van de huidige rijbanen, de vervanging of nieuwbouw van kunstwerken, de herinrichting van groenstroken en watergangen en de reconstructie van twee verzorgingsplaatsen.

Voorafgaand aan het uitvoeren van dergelijke werkzaamheden, heeft een toetsing plaatsgevonden op aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Deze toetsing vond plaats in het kader van de Wnb. Er hebben reeds verschillende onderzoeken plaatsgevonden. Arcadis heeft in 2020 het meest recente ecologische onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek bouwt voort op de voorgaande onderzoeken van Ecogroen (2012), Royal Haskoning DHV (2018) en Ekoza (2018) en is een uitgebreid soortgericht onderzoek waarbij gekeken is naar alle mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden. Inmiddels is het onderzoek van Arcadis tweemaal geactualiseerd, de meest recente versie stamt van 22 juli 2021 en deze versie is leidend geweest voor eerdere activiteitenplannen.

Daarnaast heeft in 2023 aanvullend onderzoek plaatsgevonden door Staro (2023) naar de aanwezigheid van de steenmarter, steenuil en rans-/kerkuil (Bijlage 3). Dit aanvullende onderzoek is uitgezet op basis van het aantreffen van sporen welke duiden op de aanwezigheid van deze diersoorten. Deze sporen zijn aangetroffen tijdens het ongeschikt maken van de huismusnesten aan de Heeringstraat 15-15a (016541-MEM-21814, Bijlage 1). Tevens heeft een veldbezoek plaatsgevonden om de aanwezigheid van ooievaars en hun nesten te bevestigen (16541-MEM-23142). Het aanvullende onderzoek en deze memo's zijn leidend voor dit activiteitenplan.

1.2 Doel en ambities project

Dit activiteitenplan heeft als doel de aanvraag van een ontheffing soortenbescherming Wnb te onderbouwen. Om overtredingen op verbodsbepalingen van de Wnb te voorkomen dient rekening gehouden te worden met de aangetroffen beschermde natuurwaarden. In dit activiteitenplan wordt beschreven dat de geplande werkzaamheden vallen onder een geldend wettelijk belang, dat er geen gunstigere alternatieven mogelijk zijn en dat de staat van instandhouding van de aanwezige beschermde natuurwaarden niet in het geding komt.

De projectambities laten zich als volgt beschrijven:

- Creëren van duurzame, toekomstbestendige leefomgeving, voor zowel mensen, plant en dier
- Werkzaamheden uitvoeren, zonder verbodsbepalingen Wnb te overtreden en met behoud van de functionele leefomgeving voor ecologie

Het project loopt al enige tijd en gedurende deze werkzaamheden zijn soorten aangetroffen en/of hebben soorten zich gevestigd welke een nieuwe ontheffingsaanvraag eisen. Eerder in het traject zijn 2 ontheffingen aangevraagd met betrekking tot roeken (document 016541-VRG-2786), gewone dwergvleermuis en de huismus (document 016541-VRG-2785). Deze ontheffingen zijn inmiddels ruime tijd toegekend.

In dit document worden de aanwezige steenmarters in het project niet behandeld. Zij worden in het activiteitenplan steenmarter besproken (document 016541-MEM-23139).

1.3 Werkwijze

Onderhavige activiteitenplan is opgesteld door een ervaren medewerker en ter zake deskundige van team Landschap en ecologie van Heijmans. De projectlocatie wordt al meer dan een jaar regelmatig bezocht om tijdig nieuw aangetroffen soorten te signaleren.

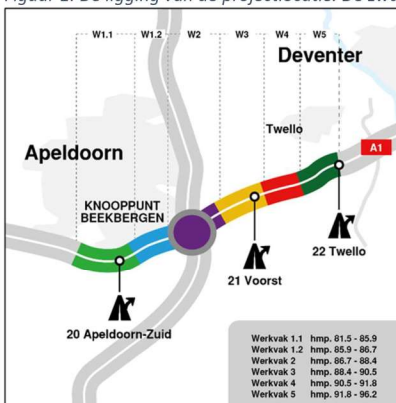
2 Huidige situatie

2.1 Ligging projectlocatie

De projectlocatie bestaat uit de A1 lopende van Apeldoorn (hectometerpaal 81,5) tot en met Twello (hectometerpaal 96,2) en beslaat het volledige oppervlak binnen de grenzen van het Tracébesluit Verbreding A1 Apeldoorn-Azelo (zie figuur 1 en 2).

Figuur 1: De ligging van de projectlocatie. De zwarte contour geven de systeemgrens van de snelweg aan.

Figuur 2: Projectoverzicht A1 Apeldoorn – Twello

2.2 Beschrijving projectlocatie

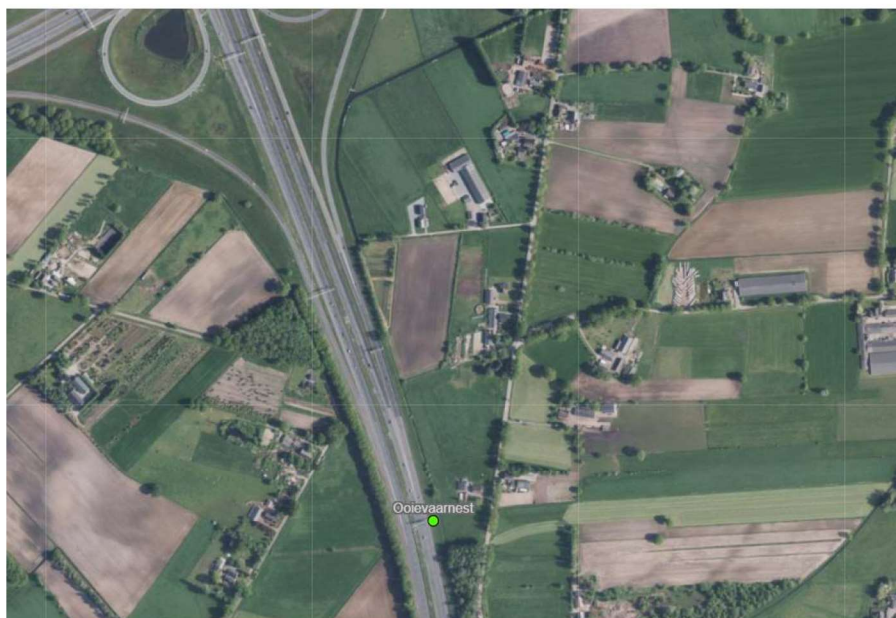
Het projectgebied omvat, naast de weg de A1, de knooppunten Beekbergen, waar de A1 en de A50 elkaar kruisen, 3 op- en afritconstructies en 2 verzorgingsplaatsen. De snelweg kruist verschillende wegen van het onderliggende wegennetwerk en kruist 1 spoorlijn, ter hoogte van hmp 88,6/88,7. Het omliggende landschap bestaat met name uit agrarisch gebied met kleine bosschages en lanen verspreid door het landschap. Deze kleine bosschages bestaan met name uit zomereiken, essen, berken, beuken, meidoorn, veldesdoorn en gewone vogelkers. Ter hoogte van Apeldoorn staan aanzienlijk meer Amerikaanse eiken en Amerikaanse vogelkers.

3 Beschermde natuurwaarden

De meest actuele gegevens omtrent de beschermde natuurwaarden op het project stammen, zoals eerder besproken, van 22 juli 2021. Dit betreft de tweede actualisatie van het oorspronkelijke soortgerichte onderzoek door Arcadis uit 2020. Dit onderzoek was leidend voor de twee eerder aangevraagde ontheffingen en zullen hier dan ook verder niet besproken worden. Enkel de wijzigingen ten opzichte van dit onderzoek worden toegelicht. Dit betreft in dit geval de waarneming van de ooievaars op hun nest (016541-MEM-23142, Bijlage 2). Aangezien er voor dit project een MER is opgesteld, bestaat de mogelijkheid niet om de Gedragscode RWS te hanteren. Er wordt rekening gehouden met de Zorgplicht (Wnb art. 1.11).

3.1 Vogels

Binnen het projectgebied zijn twee nieuwe jaarrond beschermde nesten aangetroffen, beide van de ooievaar. Het eerste nest dateert uit 2022 en bevindt zich op een matrixportaal van de A50 (zie figuur 3). Het tweede nest is gebouwd gedurende het voorjaar van 2023 en bevindt zich op een portaal van de A1 (zie figuur 4).

Figuur 3: De locatie van het ooievaarsnest bij de A50 tussen hmp 203.0 en 203.1

Figuur 4: De locatie van het ooievaarsnest bij de A1 thv hmp 85.6

4 Ingreep en te verwachten effecten

4.1 Vogels

Ten aanzien van de aanwezige ooievaarsnesten leiden de geplande werkzaamheden mogelijk tot het overtreden van de volgende verboden van de Wnb. Het opzettelijk doden of vangen van de vogels (art. 3.1 lid 1), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren (art. 3.1 lid 2) en het opzettelijk storen van de vogels (art. 3.1 lid 4). Aan beide portalen waar de ooievaarsnesten zich bevinden zullen werkzaamheden verricht moeten worden. Van het portaal bij de A50 dienen de matrixborden vervangen te worden, waarbij het portaal zelf kan blijven staan. Het portaal bij de A1 dient echter volledig verwijderd te worden, waar het na herstel weer teruggeplaatst zal worden.

Wanneer de werkzaamheden buiten het kwetsbare broedseizoen (buiten de periode februari t/m augustus) plaatsvinden, kan voorkomen worden dat de vogels opzettelijk gedood, gevangen of verstoord worden. Ongeveer 1/5 van de ooievaars blijft gedurende de winter in Nederland. Hierbij bestaat de kans dat het nest niet volledig verlaten zal zijn in de winterperiode. Ooievaars trekken bij vorst en sneeuw meer de bebouwde kom in op zoek naar voedsel. Bij beide portalen is het mogelijk om de werkzaamheden uit te voeren buiten de broedperiode. Derhalve worden er geen negatieve effecten verwacht op het ooievaarsnest bij de A50. Het is niet mogelijk om te voorkomen dat het nest op het portaal bij de A1 verloren gaat. Hiervoor dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden van art. 3.1 lid 2.

5 Wettelijk belang

De voorgenomen werkzaamheden dienen het wettelijk belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid.

Daarnaast houden deze werkzaamheden verband met de noodzaak voor een ontheffing in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

De A1 is een belangrijke verkeersader, zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau. Op regionaal niveau verbindt de A1 verschillende regio's in Oost-Nederland en op nationaal niveau verbindt de A1 de Randstad met de voorgenoemde regio's. Tevens biedt het voor de gebieden in Oost-Nederland de belangrijkste verbinding naar Noord- en Zuid-Nederland. Internationaal gezien is de A1 een belangrijke verbinding die Rotterdam en Schiphol verbindt met Twente, Duitsland, Polen en de Baltische staten. Tot slot is de snelweg een van de hoofdverbindingen voor goederenvervoer tussen Nederland en Duitsland. Mede dankzij het belang van de snelweg neemt de verkeersdruk op de A1 steeds meer toe en de huidige capaciteit van de snelweg is ontoereikend. Er zijn structurele files en er is een matige tot slechte verkeersafwikkeling.

Gezien het nationale en internationale belang van de A1, is de verbreding van de snelweg van nationaal belang voor de volksgezondheid en openbare veiligheid.

6 Alternatieve afweging

Een onderdeel van het mogelijk werken met beschermde soorten en het voorkomen van negatieve effecten op beschermde soorten, is een alternatieve afweging.

Het is echter zo dat voor zowel de locatie als de werkzaamheden geen alternatieve mogelijkheden zijn om te komen tot het gewenste resultaat. De geplande ontwikkelingen zijn reeds vastgesteld in een onherroepelijk Tracébesluit. Het verbreden en uitbreiden van de A1 is van maatschappelijk belang en kan niet plaatsvinden zonder negatieve effecten op hiervoor besproken beschermde natuurwaarden. Hieronder valt ook het tijdig onderhoud aan de bestaande portalen. De werkwijze kan echter aangepast worden in tijd (werken buiten broedseizoen/kwetsbare periode) om de negatieve effecten te verzachten

6.1 Locatie

Voor de voorgenomen plannen is geen alternatieve locatie beschikbaar. Het verbreden van de A1 vindt plaats ter verbetering van de doorstroming van de cruciale verkeersader. Alternatieven zoals het niet verbreden van de snelweg zijn dan ook niet mogelijk vanwege de veiligheid en doorstroming. De portalen dienen onderhouden te worden in het kader van de veiligheid

6.2 Inrichting

Voor het realiseren van de extra rijbanen zijn geen alternatieven beschikbaar die zorgen voor minder verstoring. Hiervoor zal de snelweg in zijn geheel verlegd moeten worden wat zal leiden tot meer negatieve effecten dan de beoogde verbreding.

6.3 Werkwijze en planning

Er wordt buiten de kwetsbare periode van de ooievaars gewerkt. Hierdoor wordt de soort zo veel als mogelijk ontzien tijdens de werkzaamheden. Er is geen alternatief mogelijk in werkwijze en planning die zal leiden tot minder verstoring.

7 Te nemen maatregelen

Om de effecten op het jaarrond beschermde nest van de ooievaars zo beperkt mogelijk te houden worden maatregelen getroffen. Hierin wordt onderscheid gemaakt in diverse aspecten ten gunste van de aanwezige natuurwaarde;

- Alternatieve nestgelegenheid blijft beschikbaar (mitigatie)
- Maatregelen in tijd (mitigatie)
- Maatregelen in kader van de zorgplicht om slachtoffers te voorkomen (mitigatie)

Door deze maatregelen op te volgen is er passende aandacht voor de effecten op de aangetroffen beschermde natuurwaarden en kunnen de negatieve effecten van de werkzaamheden verzacht worden.

7.1 Alternatieve nestgelegenheid

In de toekomstige situatie zal het nest niet teruggeplaatst worden op het portaal aangezien het realistisch niet haalbaar is om dit uit te voeren. De constructie van het nest is dusdanig fragiel dat het verwijderen (en vervolgens terugplaatsen) van het nest zal leiden tot het verloren gaan van het nest. Aanvullend geniet het de voorkeur om (her)vestiging van de ooievaar niet actief te stimuleren in het kader van de veiligheid van de weggebruiker.

Nestbouw van de ooievaars zal niet actief ontmoedigd worden op dit portaal en ook niet op andere portalen. Het actief ontmoedigen van nestbouw op portalen is geen haalbare situatie, aangezien er nog geen voorzieningen zijn die aantoonbaar werken om de ooievaars te weren. Daarnaast is het actief weren zonder voorzieningen, handmatig tegen gaan van nestbouw in een zeer vroeg stadium, gezien de locaties te arbeidsintensief en heeft teveel impact op de weggebruiker.

Aangezien de huidige situatie intact blijft en de ooievaars zelfstandig de mogelijkheid hebben om zich alsnog te vestigen op een portaal in de omgeving is het aanbieden van alternatieve nestgelegenheid ook niet van toepassing.

7.2 Maatregelen in tijd

Door buiten de kwetsbare periode, de broedperiode, van de ooievaars te werken kunnen de negatieve effecten verzacht worden. Hier rekening mee houdend mogen de werkzaamheden niet van 15 maart tot en met 1 september worden uitgevoerd. Concreet zal het portaal, na gunning van de ontheffing, in januari of februari 2024 verwijderd worden. Er zal voorafgaande aan de werkzaamheden een inspectie plaatsvinden door een deskundig ecooloog om uit te sluiten of het nest in gebruik is.

7.3 Maatregelen in kader van de zorgplicht

Naast het treffen van maatregelen zoals het werken buiten de kwetsbare periode van de ooievaar, zijn aanvullende maatregelen nodig. Deze zijn nodig om te voorkomen dat aanwezige beschermde natuurwaarden verstoord worden of zelfs gewond of gedood worden tijdens de werkzaamheden.

Algemene maatregelen

- Er wordt een aanvulling op het bestaande ecologisch werkprotocol opgesteld met voorwaarden uit de ontheffing voor de ooievaar en contactgegevens van relevante personen. Dit ecologisch werkprotocol dient aanwezig, beschikbaar en inhoudelijk bekend te zijn bij de aanwezige medewerkers;
- Veroorzaak geen extra verstoring dan strikt noodzakelijk;

Met opmerkingen [MvD1]: Gaat dit hs verder met alleen het nest op de A1? Vandaar enkelvoud?

Met opmerkingen [MvD2]: Gunning? Van de ontheffing?

Potentieel (natte) natuur ontwikkeling

- De werkzaamheden dienen begeleidt te worden door een ter zake deskundige ecooloog. Deze ecooloog dient betrokken te worden bij de relevante onderdelen van het werk, te monitoren of de maatregelen juist worden toegepast/opgevolgd en een logboek bij te houden van de relevante afspraken, gebeurtenissen, overleggen en maatregelen;
- Op regelmatige basis vinden er veldbezoeken plaats door de begeleidend ecooloog. Hierbij wordt de voortgang van de werkzaamheden bekeken en indien nodig besproken. Ook worden op deze momenten bijzonderheden besproken, eventuele aanvullende inspecties uitgevoerd en hierover gecommuniceerd

8 Staat van instandhouding

De staat van instandhouding van de ooievaar in Nederland is gunstig. Het aantal broedparen in Nederland telt naar schatting ongeveer 1450 tot 1650. Daarnaast laat de populatie een significant toenemende trend zien over de afgelopen jaren, met minimaal een verdubbeling van het aantal broedparen in de afgelopen 15 jaar.

Met opmerkingen [MvD3]: Jaren??

Ten behoeve van de ooievaar zullen gedurende het voorgenomen project mitigerende maatregelen en daaropvolgend compenserende maatregelen getroffen worden om de huidige en toekomstige staat van instandhouding in ieder geval niet te verslechteren.

9 Conclusie aanvraag ontheffing

Resumerend is dit activiteitenplan bedoeld om ontheffing soortenbescherming Wet natuurbescherming aan te vragen voor de volgende beschermde soorten:

Soort	Functie	Locatie (hmp)	Effect van werkzaamheden	Verbodsbepaling Wnb	Vervolgstep
Ooievaar	1 jaarrond beschermd nest (categorie 3)	A1 hmp 85.6	Vernieling van jaarrond beschermd nest	Art. 3.1 lid 2	Ontheffing Wnb en maatregelen

10 Gebruikte documenten en literatuur

Arcadis, 22 juli 2021, Actualisatie Soortgericht Onderzoek Versie C, A1 AA FASE II

Royal HaskoningDHV, 25 mei 2018, Tracébesluit A1 Apeldoorn-Azelo, Bijlage 3, Deelrapport Natuur

Staro, 13 april 2023, Nader onderzoek steenmarter en uilen Heeringstraat 15-15a te Wilp

[Ooievaar | Sovon Vogelonderzoek, https://stats.sovon.nl/stats/soort/1340](https://stats.sovon.nl/stats/soort/1340), geraadpleegd op 05-06-2023

11 Bijlagen

Zie voor de bijlagen de toegevoegde documenten in de mailwisseling

Bijlage 1: documentnummer 016541-MEM-21814, Memo ongeschikt maken te slopen panden

Bijlage 2: documentnummer 016541-MEM-23142, Memo ooievaarsnest A1

Bijlage 3: Staro, 13 april 2023, Nader onderzoek steenmarter en uilen Heeringstraat 15-15a te Wilp